

17. 1. 2001

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Náhrada nákladů vynaložených na ostatní majetek při vypořádání

Podle § 150 obč. zák. (ve znění před novelou) je při vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví každý z manželů nahradit, co ze společného bylo vynaloženo na jeho ostatní majetek. Používá-li zákon slov, že je třeba nahradit, co bylo vynaloženo, pak už z jazykového výkladu vyplývá, že jde o náklad, který byl vynaložen v době minulé a jeho výše ke dni zániku manželství ani ke dni vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví není nijak modifikována. Výší toho, co bylo vynaloženo je tedy třeba rozumět výši nákladů v době, kdy byly vynaloženy.

Podle § 150 obč. zák. (ve znění před novelou) je při vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví každý z manželů nahradit, co ze společného bylo vynaloženo na jeho ostatní majetek. Používá-li zákon slov, že je třeba nahradit, co bylo vynaloženo, pak už z jazykového výkladu vyplývá, že jde o náklad, který byl vynaložen v době minulé a jeho výše ke dni zániku manželství ani ke dni vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví není nijak modifikována. Výší toho, co bylo vynaloženo je tedy třeba rozumět výši nákladů v době, kdy byly vynaloženy.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20.12.2000, sp.zn. 22 Cdo 2655/98)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 10 pod sp. zn. 14 C 99/95, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. června 1998, čj. 25 Co 84/98-132, tak, že zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. června 1998, čj. 25 Co 84/98-132, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 10 (dále jen "soud prvního stupně") rozsudkem ze dne 29. září 1997, čj. 14 C 99/95-113, rozhodl o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví účastníků jako bývalých manželů tak, že přikázal žalovanému do výlučného vlastnictví specifikované věci movité vše v celkové ceně 6.900 Kč (výrok I.), zavázal žalovaného, aby zaplatil žalobkyni na vyrovnání jejího podílu částku 27.730 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok II.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení a o soudním poplatku (výroky III., IV. a V.).

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že manželství účastníků, uzavřené 1. 6. 1973, zaniklo rozvodem podle rozsudku soudu prvního stupně, čj. 14 C 363/92-18, který nabyl právní moci 10. 6. 1993. Do bezpodílového spoluvlastnictví náležely movité věci v ceně 6. 900 Kč (specifikované ve výroku I. rozsudku), v držení žalovaného. Ten asi šest měsíců před uzavřením manželství nabyt do vlastnictví dům č. 16 v O., okres P., který účastníci společně užívali do září 1992. Za trvání manželství žalovaný tuto nemovitost adaptoval. Soud prvního dospěl k závěru, že tyto stavební úpravy byly provedeny ze společných prostředků (s výjimkami dále uvedenými). Žalovanému se

nepodařila prokázat časová souvislost mezi jím uváděnými oddělenými finančními zdroji a prováděnými úpravami domu, když investoval také do nemovitosti jeho matky v Č. a většina dokladů o nákupu stavebního materiálu, které předložil, byly z roku 1992, kdy již byla přestavba téměř dokončena. Částku 19.500 Kč obdržel žalovaný od J. B., jak vyplývalo "z dokladů z pozůstalosti", před uzavřením manželství se žalobkyní, a tato částka byla určena na pořízení domu v O., nikoli na jeho rekonstrukci. Neprokázal také, že na rekonstrukci vynaložil starý materiál, který dostal od zaměstnavatele nebo našel u kontejneru. Ani jedno z potvrzení Elektrárny H. se netýkalo předmětného stavebního materiálu a z výpovědi svědků B. a syna účastníků M. K. bylo zjištěno, že k přestavbě byl používán materiál převážně nový. Kromě toho šlo o zdroje, které žalovaný neoznačil ani ve vyjádření k žalobě. Tvrdil-li, že nabyl oddělené finanční prostředky dědictvím po matce, sám v podání ze 4. 4. 1996 uvedl, že matka zemřela jako nemajetná a od projednání dědictví bylo upuštěno. Hodnota stavebních úprav podle cen ke dni 30. 9. 1992, snížená o opotřebení k tomuto datu, činila podle znaleckého posudku Ing. J. V. částku 56.870 Kč, z toho cena provedených prací 14.460 Kč, ze kterých soud prvního stupně dále odečetl částky 800 Kč za okna a 280 Kč za dveře a 50% z nákladů na práci v částce 7230 Kč (volnou úvahou tak soud prvního stupně stanovil podíl žalovaného na těchto pracích). K odůvodnění toho, že vycházel z hodnoty investic ke dni 30. 9. 1992 s přihlédnutím k jejich opotřebení za dobu užívání k tomuto datu soud prvního stupně uvedl, že "by bylo proti dobrým mravům s ohledem na míru inflace a vzrůst tržních cen nemovitostí vycházet při ocenění investic ze skutečně vynaložených částek, jak se domnívá žalovaný. Jinak by tomu bylo v opačném případě, kdyby jeden z manželů investoval ze svého majetku do majetku společného. Zde by rovněž bylo nutno vnos redukovat, avšak již by nebylo možno přihlédnout k tomu, že se v mezidobí hodnota věci zvýšila, a náhradu přiznat vyšší, než byl vynaložený náklad. Zvýšení hodnoty se totiž tomu z manželů, kdo investoval ze svého, promítne v podílu, který získá po vypořádání BSM". Dále vycházel z toho, že podíly obou účastníků jsou ve smyslu § 150 obč. zák. stejné a když přikázal movité věci v ceně 6. 900 Kč žalovanému a přihlédl k tomu, že polovina hodnoty investic do domu žalovaného po odpočtu darů 1.080 Kč a 50% hodnoty práce -7.320 Kč činila 24.280 Kč, zavázal žalovaného, aby zaplatil žalobkyni na vyrovnání podílu 27.730 Kč.

K odvolání žalovaného odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. tak, že přikázal žalobkyni do výlučného vlastnictví televizor Rubín v hodnotě 3. 000 Kč (přikázaný původně žalovanému) a že stanovil hodnotu věci přikázaných žalovanému částkou 3. 900 Kč. Dále změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku II. tak, že uložil žalovanému, aby zaplatil žalobkyni na vyrovnání podílu 6.140 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku. Odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně také ve výrocích o nákladech řízení, zčásti změnil a zčásti potvrdil výrok o soudním poplatku a rozhodl o nákladech řízení odvolacího. Uvedl, že v případě investic společných finančních prostředků účastníků do nemovitosti ve výlučném vlastnictví žalovaného nelze vycházet ze znaleckého ocenění o zhodnocení nemovitosti, ale pouze z prokázaných skutečně vložených prostředků. "Žalobkyně k tomuto důkazy nenavrhla a pouze prokázala, že pouze výlučné prostředky žalovaného pro tyto investice použity nebyly. Nesporné mezi účastníky naopak bylo, že ze společných prostředků byly do nemovitosti žalovaného zakoupeny WC mísa za 1. 800 Kč, umyvadlo za 440 Kč, žlaby za 6.160 Kč, střešní okno za 440 Kč a 2 kusy zárubní za 365 Kč a 395 Kč, celkem věci v ceně 11.380 Kč. Další stavební materiál získali darem jako tvárnice, xylolit, okna a dveře. Tyto věci nelze vypořádat v rámci bezpodílového spoluvlastnictví, neboť tvoří případně spoluvlastnictví podílové". Za nevěrohodnou nelze podle odvolacího soudu považovat výpověď žalovaného, že získal starý materiál se souhlasem svého zaměstnavatele, což prokazoval písemnými potvrzeními. Na žalobkyni bylo důkazní břemeno, aby prokázala další společné investice, které byly mezi účastníky sporné, a to jak náklady za vynaložený materiál, případně provedenou práci. To se jí však nepodařilo. Majetkem účastníků, který ke dni zániku jejich manželství tvořil bezpodílové spoluvlastnictví, jsou věci movité v ceně 6.900 Kč a 11. 380 Kč jako prokázané investice do nemovitosti žalovaného. Z celkové hodnoty 18.820 Kč náleží každému z účastníků polovina, tj. 9.140 Kč, a protože žalobkyně má v držení

televizor v ceně 3.000 Kč, bylo žalovanému uloženo zaplatit jí na vyrovnání podílu 6.140 Kč.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Jeho přípustnost dovozuje z § 238 odst. 1 o. s. ř. a uplatňuje dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. Namítá, že odvolací soud nijak nezdůvodnil, proč při ocenění hodnoty investic do nemovitostí žalovaného nelze vycházet ze znaleckého posudku, který byl v řízení vypracován. Nesouhlasí s tím, že neunesla důkazní břemeno, když navrhla provedení znaleckého posudku, neboť "nelze očekávat, že manželé budou schovávat účtenky za nákup stavebního materiálu do domu 20 let nebo si ceny zakoupeného materiálu pamatovat". Přitom její tvrzení "o samotných věcech bylo v souladu s výpovědmi svědků B. a M. K.". Sporná zůstala jen hodnota investic, a tu měl po dohodě s protistranou, specifikovat právě znalecký posudek. Odvolací soud dále pominul § 154 o. s. ř., který stanoví, že pro rozsudek je rozhodující stav v době jeho vyhlášení. "Stavem investic v době jeho vyhlášení je nepochybně hodnota investic v době jejich vyhlášení". Není proto možné vycházet z cen pořizovacích, jak požaduje žalovaný. Správný způsob zvolil soud prvního stupně při ocenění věcí movitých, jejichž hodnota byla určena v souladu s popsáním způsobem. Podle žalobkyně "Neexistuje žádné právní zdůvodnění, proč by mělo být provedeno ocenění zhodnocení nemovitostí žalovaného pořizovacími cenami, když nebyly pořizovacími cenami hodnoceny movité věci. Ustanovení § 150 obč. zák. před poslední novelou uvádí, že každý z manželů je povinen nahradit, co ze společného majetku bylo vynaloženo na jeho ostatní majetek. Při respektování již zmíněného § 154 o. s. ř. jedná se o hodnotu majetku, který musí být oceněn ke dni vypořádání. Shodně se také vyjadřuje judikát R 21/70 tak, že ceny staveb se pro účely vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví určují podle cenového předpisu platného v době rozhodování, jímž se provádí vypořádání". Kromě toho je správný i závěr soudu prvního stupně, že "vycházet z cen pořizovacích by bylo nemorální". Žalobkyně proto navrhuje, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný se k dovolání nevyjádřil.

Nejvyšší soud po zjištění, že přípustné dovolání bylo podáno včas řádně zastoupeným účastníkem, přezkoumal rozsudek odvolacího soudu ve smyslu § 242 odst. 1 a 3 a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Vady řízení, vyjmenované v § 237 odst. 1 o. s. ř. žalobkyně nenamítala a dovolacím soudem nebyly zjištěny.

Dovolací soud proto dále přezkoumal rozsudek odvolacího soudu podle žalobkyní uplatněného dovolacího důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř.

Podle § 150 obč. zák. je při vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví každý z manželů nahradit, co ze společného bylo vynaloženo na jeho ostatní majetek. Používá-li zákon slov, že je třeba nahradit, co bylo vynaloženo, pak už z jazykového výkladu vyplývá, že jde o náklad, který byl vynaložen v době minulé a jeho výše ke dni zániku manželství ani ke dni vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví není nijak modifikována. Je tedy správný závěr odvolacího soudu, že tím, co je povinen nahradit jeden z manželů v případě investic do jeho domu ze společného majetku jsou finanční prostředky na tyto investice skutečně vynaložené. Jde-li o pořízení věcí, které byly zabudovány do domu jednoho z manželů, případně o náklady na práci s tím spojené, jsou určující ceny těchto věcí a prací v době, kdy byly vynaloženy. Zákonodárce vychází z toho, že manželé - společně - vynaložili společné prostředky na ostatní majetek jednoho z nich, a byli s tímto jeho použitím srozuměni u vědomí toho, že jejich "vrácení do bezpodílového spoluvlastnictví" bude připadat v úvahu jen při jeho vypořádání. Pak ovšem ve výši skutečně vynaložené, tedy nikoli v ceně zabudovaných věcí a vynaložené práce, které by měly ke dni zániku manželství, resp. ke dni rozhodování soudu, to znamená, že ani v případné ceně vyšší, ale ani nižší. Právě princip vypořádání spočívající v tom, že se tak vypořádává to, co bylo

manžely ve shodě na ostatní majetek jednoho z manželů vynaloženo, také vylučuje, aby takové vypořádání bylo nemorální. Neopodstatněná je také námitka žalobkyně, že odvolací soude nepřihlédl k ustanovení § 154 o. s. ř., který stanoví, že soud vychází ze stavu ke dni rozhodování. Žalobkyně totiž pomíjí, že jde o ustanovení procesněprávní a vyplývá z něj jen to, že při aplikaci hmotného práva - v daném případě § 150 obč. zák. - vychází soud ze skutkového stavu, jak byl zjištěn důkazy, ke dni jeho rozhodování. Nepříléhavý je také odkaz žalobkyně na vypořádání věcí náležejících do bezpodílového spoluvlastnictví manželů, ceny těchto věcí, resp. R 21/70 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Jde totiž o vypořádání věcí do bezpodílového spoluvlastnictví náležejících, tedy věcí společných a vypořádání v cenách věcí ke dni rozhodování tak zajišťuje, že jeden z manželů nebude v souvislosti se změnou ceny věci po zániku bezpodílového spoluvlastnictví zvýhodněn.

Důkazní břemeno ohledně určitých skutečností zatěžuje toho účastníka, který tyto skutečnosti tvrdí a vyvozuje z nich pro sebe příznivé právní důsledky. V případě, že jeden z manželů tvrdí, že ve smyslu § 150 obč. zák. byly vynaloženy společné prostředky na ostatní majetek druhého manžela, je na něm, aby prokázal, že k investicím do ostatního manžela během manželství došlo. Vzhledem k obsahu bezpodílového spoluvlastnictví, vymezeného v § 143 obč. zák., z něhož vyplývá, že je tvoří vše, co bylo nabyto některým z manželů za trvání manželství mimo vymezené výjimky, lze vycházet z toho, že by tak šlo o investice ze společných prostředků. Je pak na druhém manželovi, aby prokázal, že tyto investice učinil ze svého majetku odděleného.

Pokud odvolací soud posuzoval důkazní břemeno odchylně, jde v tomto smyslu o nesprávné právní posouzení věci. Kromě toho došlo v řízení k vadě, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. b/ o. s. ř.), neboť odvolací soud postupoval v rozporu s § 213 odst. 2 o. s. ř. Odvolací soud totiž, aniž opakoval důkazy, dospěl k odlišnému skutkovému zjištění oproti soudu prvního stupně. Zatímco soud prvního stupně neuvěřil žalovanému po jeho výslechu a po provedení důkazu potvrzení zaměstnavatele, že některý stavební materiál získal od zaměstnavatele zdarma, dospěl odvolací soud bez opakování důkazů ke zjištění opačnému.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)